Skellefteå

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Skellefteå

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Historia Skellefteå

Ortnamnet Skellefteå, skrevs 1327 Skelepht, men ursprunget är okänt. Möjligen kommer det inte från det lokala ånamnet (i det här fallet Skellefteälven), utan både stadens och älvens namn har troligtvis tidigt samiskt ursprung. Skellefteälvens översta del är dock Sieldutjokk i dalen Sieldutvagge. På sydsamiska heter staden Skillehte eller Syöldete och på umesamiska Syöldate. Ett vanligt smeknamn bland invånarna är Stan. På den lokala dialekten (Skelleftebondska) heter staden Sch'ället eller Schélet. Ett gammalt finskt namn är Heletti och på Olaus Magnus karta Carta marina kallas staden Skellitta.

Det är fastställt att människor fanns i trakten cirka 6000 f.Kr., och flera sten- och bronsåldersfynd har också hittats. Man har också påträffat förhistoriska skidor, Kalvträskskidan, som är 5200 år gamla och världens äldsta skidor. Från 1300-talet, när Skellefteå socken grundades, och framåt finns skriftliga källor, där det bland annat berättas att det 1419 fanns 60 hushåll i socknen. 1543 hade antalet stigit till 372, och då uppfördes också den första stenkyrkan, vars sakristia fortfarande finns bevarad i Skellefteå landsförsamlings kyrka, Landskyrkan.

På 1500- och 1600-talen fanns planer på att anlägga en ny stad i Skellefte socken. När Piteå (som vid denna tidpunkt var beläget där Öjebyn ligger idag) brann ned år 1666, ville Piteås borgare anlägga en ny stad. Den skulle ligga omkring åtta mil söderut på Storkåge bys ägor (där samhället Kåge idag ligger), på grund av ortens naturligt djupa hamn

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Kung Karl XI utfärdade också privilegier till den nya staden, vilken skulle heta Hedvigstad efter hans mor drottning Hedvig Eleonora. Piteås borgare ändrade sig dock i sista stunden och valde att istället återuppbygga Piteå på dess nuvarande plats, omkring tio kilometer söderut, närmare havet. Sålunda skrinlades planerna på en ny stad mellan Piteå och Umeå.

Under den svenska stormaktstiden deltog de flesta män i krigen. Bland annat slogs Skellefteå kompani ut helt två gånger. Det var änkorna efter alla soldater som fick dra det tunga lasset vid bygdens långsamma återhämtning i början av 1700-talet.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Staden Skellefteås Grundande 1845 stadsprivilegier

Mellan 1730 och 1862 utsynades 565 nybyggen i storsocknen. Således fick skelleftebygden den bystruktur som i stort sett förblev oförändrad fram till 1950-talet. Handeln med trävaror tog fart, och kravet på en stadsbildning i Skellefte älvdal ökade. På initiativ av kyrkoherden Nils Nordlander grundades Skellefteå 1845 på Norrböle bys ägor. Det var trots hårt motstånd från borgarna i Umeå och Piteå, vilka hade handelsrättigheterna, som Skellefteå fick stadsprivilegier 1845.

Skellefteå beviljades dock inte stapelstadsrättigheter, utan fick nöja sig med att bli en uppstad. Först vid den sjätte framställningen, den 4 november 1881, erhöll Skellefteå stapelstadsrättigheter, men fick däremot aldrig rätt till den eftertraktade tolagsersättningen.

Även om Skellefteå är en av Norrlandskustens yngre städer, är kyrkplatsen vid Skellefteå landsförsamlings kyrka en gammal mötesplats och Skellefteå socken grundades redan på 1300-talet. I närheten av kyrkplatsen växte ett centrum upp och även den så kallade Bonnstan med mängder av kyrkstugor. Bonnstan har eldhärjats flera gånger.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

1900 – 2000 talen

Under 1900-talet utvecklades Skellefteå till en viktig industristad. Med efterkrigstidens stadsförnyelse följde att mycket av den äldre träbebyggelsen, bland annat stadshuset i trä, gick i graven och ersattes med modern bebyggelse.

Nästa steg i bostadspolitiken var miljonprogrammet 1965–1975 med målet en miljon nya bostäder. I Skellefteå tillkom stadsdelarna Sjungande dalen, Anderstorp och något senare Morö Backe. Även omfattande rivningar skedde under denna epok, med den uttalade ambitionen hos de styrande att ge staden en modernt och välfungerande centrum.

Skellefteå AIK vann SM-guld i ishockey 1978, 2013 och 2014. Under hösten 1980 blev Skellefteå säte för Västerbottensteatern. Skeríaområdet, nuvarande Campus Skellefteå, etablerades 1985. Trästockfestivalen grundades 1991. Åren kring 1990 innebar en smärre nybyggnadsboom, både för bostäder och lokaler. Bostadsområdet Anderstorp kompletterades mot älven med Tuböle som tog sitt namn efter den herrgård som legat där, just uppströms herrgården Anderstorpsgården. Norrböle utökades mot norr med ett nytt område, Erikslid. Sedan dröjde det drygt 15 år innan byggandet tog fart igen, nu med industriellt träbyggande (bostäder) på Älvsbacka och i centrum (kvarteret Ekorren) som en del av den nationella träbyggnadsstrategin, men även med traditionellt byggande i betong.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Den 20 april 1897 inrättades Norrböle municipalsamhälle, då stadsstadgor började gälla i Norrböle by, utan att den fullt ut organiserades som municipalsamhälle. 1916 överfördes Norrböle municipalsamhälle till Skellefteå stad.

Den 25 oktober 1935 inrättades Sunnanå municipalsamhälle för Sunnanå. Den 30 april 1937 inrättades ett andra municipalsamhälle inom kommunen, Skelleftestrands municipalsamhälle, och den 26 november samma år ett tredje, Kåge municipalsamhälle. Kommunreformen 1952 påverkade inte indelningarna i området, då varken Västerbottens eller Norrbottens län berördes av reformen. 1960 upphörde Sunnanå municipalsamhälle och uppgick i landskommunen, och 1965 även Kåge municipalsamhälle.

Som en del av nästa kommunreform bildades 1964 Skellefteå kommunblock, i vilket Skellefteå landskommun ingick. 1967 uppgick kommunen i Skellefteå stad, från 1971 kallad Skellefteå kommun, vilken fick sin nuvarande omfattning 1974.

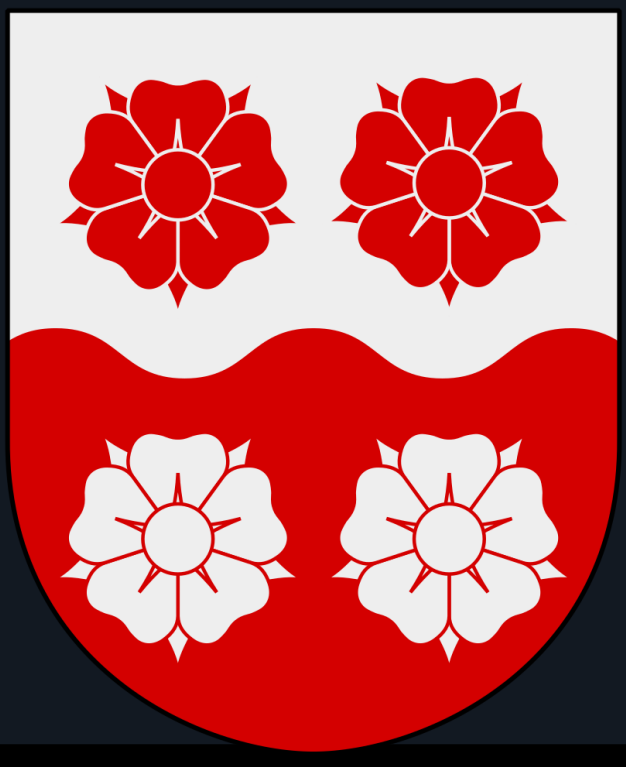

Blasonering: Medelst en vågskura delat av silver, vari två bjälkvis ordnade röda rosor, och rött, vari två bjälkvis ordnade rosor av silver.
Detta vapen fastställdes av Kungl. Maj:t den 17 november 1944. Rosorna härrör från Skellefteå sockens sigill från 1722.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Skellefteå Stads stationsmiljö år 1930. Fri bild PDM.

SJ personal år 1928. Fri bild PDM.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Personal vid Statens Järnvägar, SJ i Skellefteå. År 1928 /PDM fri bild

Järnvägsstationen i Skellefteå. År 1946. Fri bild PDM.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Skellefteå. Polis- och brandstationen. År 1953. Fri bild PDM

Skellefteå stad stationsområde

Flygbild över stationsområdet och del av staden. 1937. Fri bild PDM

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Första personaluppsättningen i Skellefteå station som öppnades 1912. Stationshuset byggdes först i trä. I början av 1920-talet följde en om- och tillbyggnad. Mekanisk växelförregling. 1912. Fri bild PDM.

Bild från 1974, Järnvägsmuseum okänd fotograf.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

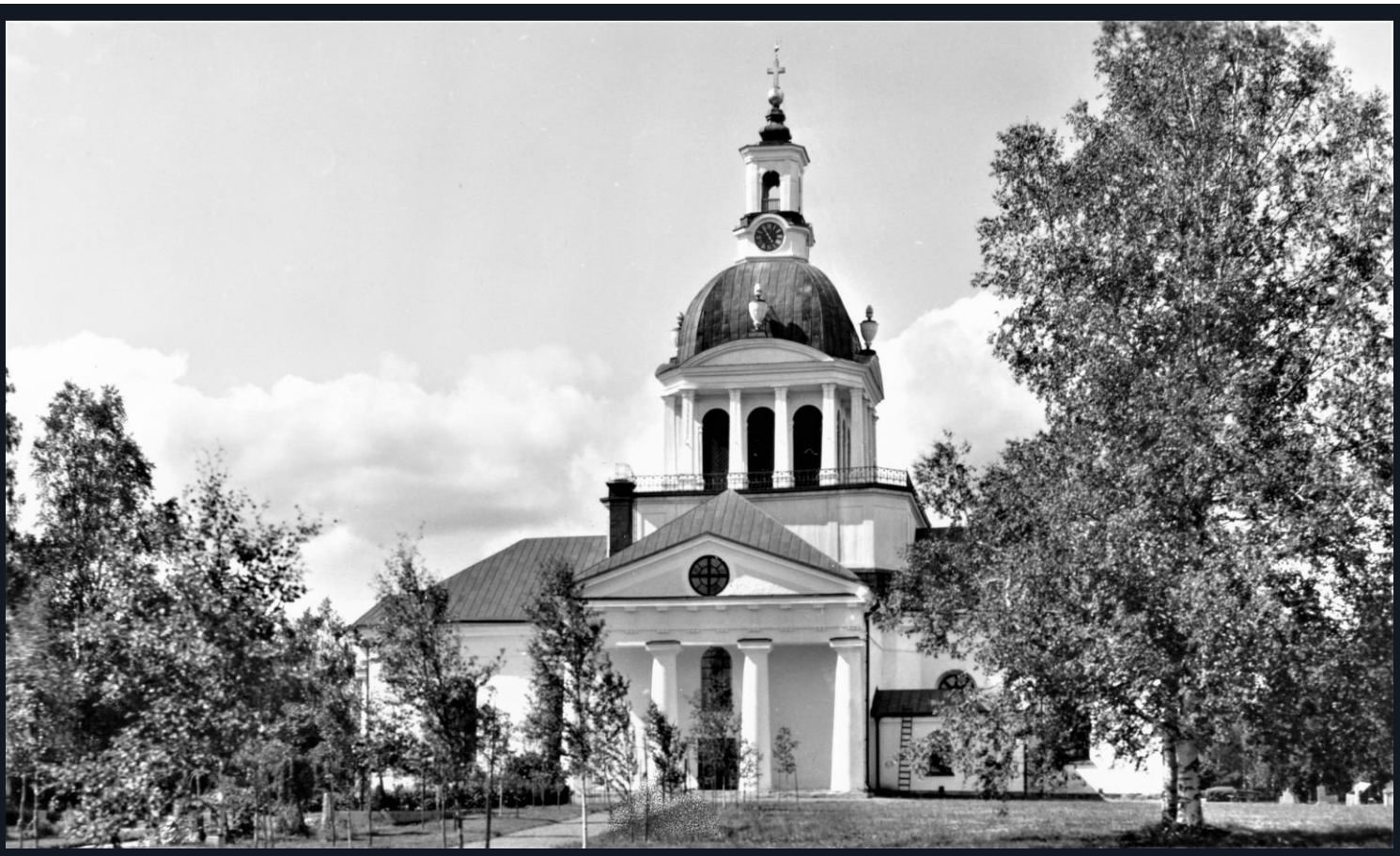

Skellefteå landskyrka, Marinmuseum okänd fotograf okänt år.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Bron över Skellefteälven på linjen mellan Klutmark och Slind, längs statsbanan Bastuträsk-Skellefteå-Skelleftehamn. 1936. PDM bilder.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Hamnen och kopparverket, Skelleftehamn.

M/S Bengt Sture i Skelleftehamn.

M/S Bengt Sture i hamnen.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Rönnskärsverken. Foto Järnvägsmuseum. 1973

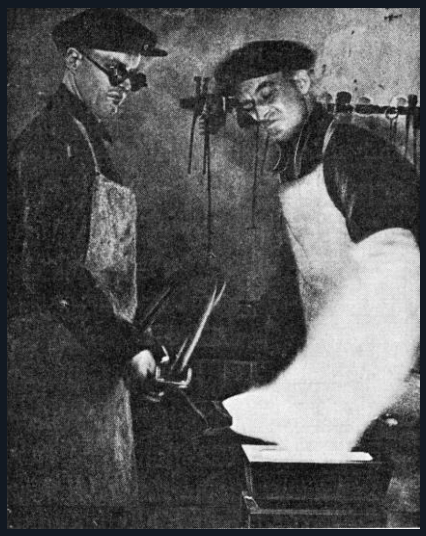

Smält guld hälls i en degel 1935.

Rönnskärsverken i Skelleftehamn, Skellefteå kommun är Sveriges enda smältverk för framställning av basmetaller, och arbetar med återvinning av elektronikskrot. Smältverket på Rönnskär började byggas av Boliden AB 1928 och stod färdigt två år senare 1930. Huvudprodukterna är koppar, zinkklinker, bly och ädelmetaller med svavelsyra som en biprodukt. På Rönnskär framställs även metaller ur elektronikskrot och andra sekundärmaterial. Smältverkets producerade 190 000 ton koppar år 2010. Anläggningen var förr känd för en mycket dålig arbetsmiljö, i vilken personalen exponerades för bland annat arsenik.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

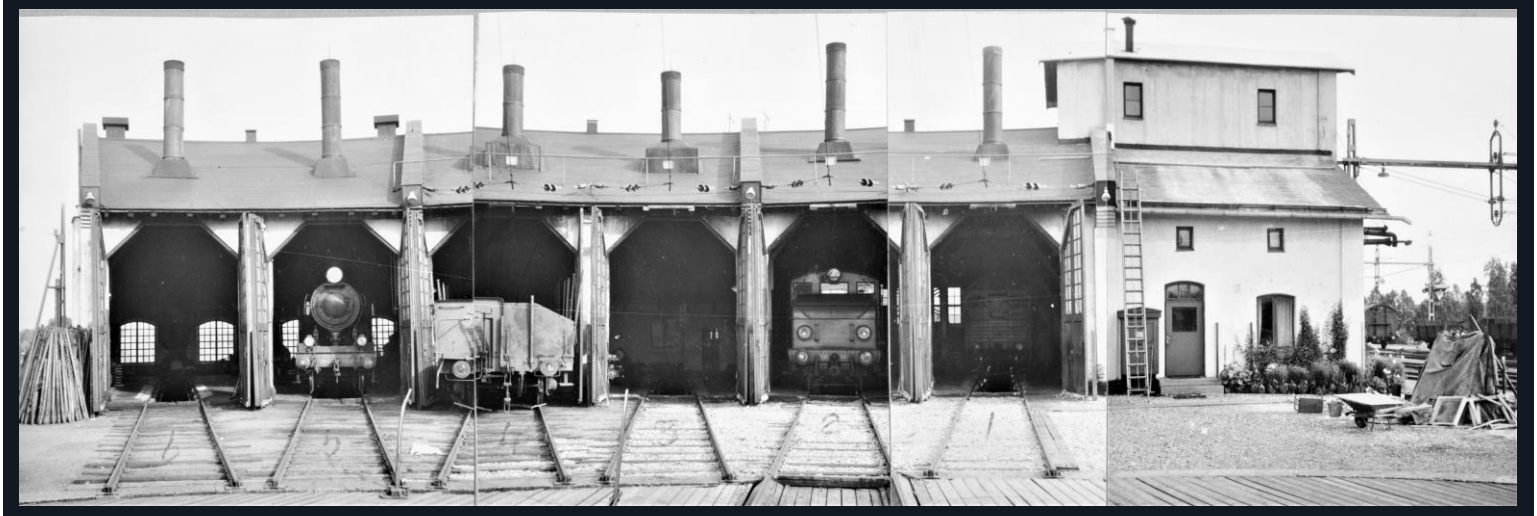

Statens Järnvägar, SJ Hg 661. Lokstall med lok och vagn.

Historik: Hg 661 byggdes i Västerås, Sverige år 1947 av Svenska Järnvägsstäderna i Falun, med elektrisk utrustning från ASEA. Hg-loken tillverkades i 65 exemplar som levererades 1947-1951. De hade numren 654-681 och 751-787. Några av loken byggdes ursprungligen för privatbanor. Hg-loken hade två tvåaxliga boggier med en drivmotor vid varje axel och lokkorgen var helsvetsad. Hg-loken var avsedda för lättare godståg och regionala persontåg. De tjänstgjorde först vid lokstationen över hela Sverige. Senare byggdes flera om för multipeldrift och tjänstgjorde sedan i godståg i västsverige och i lokaltåg mellan Göteborg-Alingsås. De övriga tjänstgjorde i resten av landet i godståg och i växlning.

Källa: mjhobby.se, svenska-lok.se - 2015-04-28.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

När 1862 års kommunalförordningar trädde i kraft 1863 bildade Skellefteå socken och Skellefteå stad, ovanligt nog, inte varsin kommun, eftersom man staden och socknen emellan inte kunde komma överens om villkoren. Istället utgjorde de en gemensam Skellefteå kommun, och delades först 1881 upp i Skellefteå landskommun och Skellefteå stad. I kyrkligt avseende var landskommunen och staden dock fortsatt förenade i Skellefteå församling ända fram till 1913, då den delades i Skellefteå landsförsamling och Skellefteå stadsförsamling. 1875 bröts den norra delen av kommunen ut för att bilda Byske landskommun[2], och 1914 bröts sedan den södra delen av kommunen ut för att bilda Bureå landskommun.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Rönnskärsverken Skellefteå

Skellefteå kompani var en del av Västerbottens regemente i Västerbotten mellan 1667 och 1915.

Skellefteå kompani Västerbottens regemente tillkom år 1624

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

SKELLEFTEÅ

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Fria bilder att sprida eller med namnkrav på bildens ägare för att få sprida. Anders Dernback postade bilder.

Kronologisk lista över Skellefteås historia

1320 Skellefteå socken bildas.
1384 En ny träkyrka invigs i Skellefteå.
1441 Korsholms län delas och Skellefteå blir en del av Västerbotten
1507 En ny stenkyrka, tillhörig Uppsala ärkestift, invigs av ärkebiskop Jakob Ulvsson.
1606 Burträsk blir egen socken genom en utbrytning från Skellefteå.
1620 En koppargruva startas i Storkågeträsk
1666 Piteås borgare motsätter sig Hedvigstad, bygget av en ny stad i Kåge.
1672 Bonnstan brinner
1709 Skellefteå kompani utplånas i Poltava.
1710 Skellefteå kompani utplånas i Estland.
1732 Carl von Linné besöker Skellefteå
1737 Lejonströmsbron invigs vid Landskyrkan
1765 Det bottniska handelstvånget upphävs, handel till orter söder om Stockholm och Åbo tillåts, och flera skeppsvarv startar
1771 Västerbottens första äpplen skördas av kyrkoherde Pehr Högström
1780 Den finbladiga sågen i Lejonström startar
1800 Den ombyggda Landskyrkan i nyklassisistisk stil invigs
1809 Slaget vid Lejonströmsbron och rysk ockupation i 3 månader
1834 Hovpredikanten Nils Nordlander, stadens grundare, blir kyrkoherde i Skellefteå.
1835 Bonnstan brinner ned helt och flyttas till nuvarande plats
1845 Skellefteå får stadsprivilegier.

Kronologisk lista över Skellefteås historia

1848 Tidningen Fjällörnen blir Skellefteås första tidning, med utgivning ett nummer i veckan
1867 En uthungrad och desperat bondearmés stormning av staden avvärjs. Skellefteå kompani håller staden.
1869 Skellefteå får sitt första lasarett med fyra lasaretts-,två kurhus- och två dårhusplatser.
1875 Ångsågen i Furuögrund startar, och sågverksepoken inleds
1879 Skellefteå får egen jurisdiktion och Skellefteås förste borgmästare, Arvid Hörnell, tillträder.
1881 Skellefteå får stapelrätt.
1882 IOGT:s historia i Skellefteå tar sin början då den första IOGT logen bildas.
1895 Skellefteå får vattenledning från Falkträsket, "Johanna i parken" stadens första offentliga konstverk.
1906 Skellefteå stads kraftverk bildas när stadsfullmäktige beslutade att bygga en kraftstation i Skellefteälven.
1908 Kraftstationen i Finnfors tas i drift.
1910 Tidningen Norra Västerbotten grundas.
1912 Förbindelsen med stambanan, Skelleftehamn - Bastuträsk, och den nya uthamnen i Skelleftehamn invigs.
1913 Skellefteå stadsförsamling (sedermera Skellefteå Sankt Olovs församling), utbryts ur Skellefteå landsförsamling
1915 Ett nytt lasarett invigs med sextio vårdplatser och en tuberkulospaviljong med femtio platser.
1921 Skellefteå AIK grundas.

Kronologisk lista över Skellefteås historia

1923 Världens äldsta skida, kalvträskskidan, hittas i en myr, ett fynd som daterats vara 5200 år gammalt.
1924 Den 10 december hittas guld under Fågelmyran utanför byn Bjurliden, vilket ledde till att samhället Boliden anlades.
1932 Klemensnäskravallerna, slagsmål mellan kommunister och strejkbrytare
1945 Skellefteå stad firar 100-årsjubileum. Staden föräras besök av arvprins Gustaf Adolf, hertig av Västerbotten.
1951 Municipalsamhället Skelleftestrand inkorporeras i Skellefteå stad.
1955 Gamla Stadshuset, Skellefteå rivs
1961 Flygplatsen i Falmark invigs
1962 Utgrävningarna av flintfynden i Bjurselet innebar en ny syn på Norrlands förhistoria
1967 Skellefteå stad, Skellefteå lands-, Bureå, Byske och Jörns kommuner förenas till en kommun.
1972 Skellefteå utses till Årets stad
1974 Burträsk och Lövångers kommuner inlemmas i Skellefteå kommun
1978 Skellefteå AIK vinner SM-guld i ishockey
1980 Sunnanå SK damer tar sitt första SM-guld
1985 Skeriaområdet, nuvarande Campus Skellefteå, med universitetsutbildning etableras.
1991 Trästockfestivalen grundas.
2002 Skellefteå utses till årets popstad
2006 Skellefteå AIK Hockey är tillbaka i Elitserien.
2011 Parasiten cryptosporidium drabbar Skellefteå
2013 Skellefteå AIK vinner sitt andra SM-guld.
2014 Skellefteå AIK vinner sitt tredje SM-guld